

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องแนวทางการป้องกันตนเองของประชาชนในการลดสถานะเสี่ยงจากปัญหาความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้: กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาหาแนวทางการป้องกันตนเองในการลดสถานะเสี่ยงจากปัญหาความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินด้วยความร่วมมือของพี่น้องประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา รูปแบบเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการศึกษาในเขตพื้นที่กลุ่มเสี่ยงที่ติดกับเขตรอยตะเข็บของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้แก่พื้นที่ 4 ชุมชน ใน 3 ตำบล ที่อยู่ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา คือ ตำบลบ่อยางมี 2 ชุมชนได้แก่ (1) ชุมชนเก้าเต็ง (2) ชุมชนเตาอิฐ ตำบลทุ่งหวังมี 1 ชุมชนคือ (3) ชุมชนทุ่งหวัง และ(4) ชุมชนพะวง ในตำบลพะวง ใช้วิธีการเชิงคุณภาพในการศึกษา เช่น การศึกษาเอกสาร (content analysis) การสังเกต (observation) และการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (semi structured in-depth interview) กับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน ที่ถูกเลือกอย่างเฉพาะเจาะจง 3 กลุ่มคือ (1) ผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง (2) เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ และ (3) องค์กรภาครัฐและเอกชนอื่น ๆ โดยทำการศึกษาระหว่างปีพ.ศ. 2551 -2552 โดยมุ่งประโยชน์ให้ประชาชนในเขตพื้นที่วิจัยได้เกิดการเรียนรู้ถึงแนวทางในการป้องกันตนเองจากมุมมองของคนหลายๆกลุ่ม ซึ่งอาจนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากเหตุการณ์ภัยก่อการร้ายและลดผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมอันเนื่องมาจากภัยก่อการร้าย ซึ่งผลจากการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการป้องกันตนเองของประชาชนในการลดสถานะเสี่ยงจากปัญหาความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ซึ่งได้ทำการศึกษาในระหว่างปีพ.ศ. 2551 -2552 ครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาหาแนวทางการป้องกันตนเองในการลดสถานะเสี่ยงจากปัญหาความขัดแย้ง 3 จังหวัด

ชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ทุกคนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินโดยความร่วมมือจากประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสงขลาโดยใช้เทคนิควิธีการเชิงคุณภาพต่างๆในการศึกษา เช่น การศึกษาเอกสาร (content analysis) การสังเกต(observation) การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (semi structured in depth interview) กับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน ที่ถูกเลือกอย่างเฉพาะเจาะจง 3 กลุ่มคือ

1. ผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง
2. เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลรักษาความปลอดภัยในพื้นที่
3. องค์กรภาครัฐและเอกชนอื่นๆ

โดยเลือกทำการศึกษาในพื้นที่ 4 ชุมชน ใน 3 ตำบลที่ต่อแหลมต่อการเสี่ยงภัยที่อยู่ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา คือ

- (1) ชุมชนเก้าเส้ง ตำบลบ่อยาง
- (2) ชุมชนเตาอิฐ ตำบลบ่อยาง
- (3) ชุมชนทุ่งหวัง ตำบลทุ่งหวัง
- (4) ชุมชนพะวง ตำบลพะวง

ผลการศึกษาพบว่าพื้นที่ดังกล่าวในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลาได้รับผลกระทบจากปัญหาความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีหลักฐานปรากฏชัดว่าเหยื่อที่ได้รับความรุนแรงในพื้นที่ดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นประชาชนผู้บริสุทธิ์ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องและจากการศึกษาเอกสารในภาพรวมพบว่าสาเหตุของปัญหาความขัดแย้งและการเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบทั้งในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสงขลาและใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีแนวโน้มเป็นไปได้ว่ามีสาเหตุมาจากทั้งทางด้านการเมืองการปกครอง ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา ยาเสพติด ความยากจน กลุ่มอิทธิพลในพื้นที่ซึ่งมาจากทั้งกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบหรือกลุ่มแบ่งแยกดินแดน การสร้างเงื่อนไขของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ความมีอคติของเจ้าหน้าที่รัฐ ความแตกแยกกระหว่างพี่น้องประชาชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ปัญหาด้านการข่าว ข่าวกรองที่ได้มาไม่ชัดเจน รวมทั้งปัญหาประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ค่อยร่วมมือกันในทางที่ดี

จากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกตและสนทนากลุ่ม พบแนวทางของประชาชนที่ในการป้องกันตนเองในปัจจุบัน จากการศึกษา เมื่อนำมาจัดประเด็นแล้วพบ 17 แนวทาง ซึ่งผู้วิจัยสรุปแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มแนวความคิดการป้องกันตนเองโดยอาศัยพึ่งพาปัจจัยภายใน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มแนวความคิดการป้องกันตนเองโดยอาศัยพึ่งพาปัจจัยภายนอก

โดยในกลุ่มแนวความคิดการป้องกันตนเองโดยอาศัยพึ่งพาปัจจัยภายใน เป็นการป้องกันตนเองโดยยึดการประพฤติปฏิบัติของตัวเอง เน้นการพึ่งตนเองและการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งเป็นหลัก

เป็นการพึ่งพาอาศัยชุมชนภายในมากกว่าการหวังพึ่งรัฐ และองค์กรภายนอก ซึ่งแนวคิดที่ศึกษาพบ มี 6 แนวคิด ได้แก่

1. การมีความตื่นตัว มีสติไม่ประมาท
2. การหลีกเลี่ยงสถานที่ที่มีคนพลุกพล่าน สถานที่ที่มีคนแออัด สถานที่ที่มีคนสัญจรเดินไปเดินมา
3. ผู้ปกครองจะต้องมีการชี้แจงอบรมตักเตือนลูกหลานให้เข้าใจถึงภัยอันตรายกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น ให้เป็นคนที่มีสติกับความกลัวกับเหตุการณ์ภัยก่อการร้าย
4. ต้องช่วยกันเป็นหูเป็นตาในการให้ข้อมูลข่าวสารแก่เจ้าหน้าที่บ้านเมือง
5. ชุมชนจะต้องดูแลตัวเอง ประชาชนทุกคนต้องรักสามัคคีและเป็นหูเป็นตาให้กันและกัน
6. การรู้จักดูแลป้องกันตัวเองไม่หวังพึ่งรัฐ

สำหรับแนวคิดในกลุ่มที่สองเป็นแนวคิดการป้องกันตนเอง โดยอาศัยพึ่งพาปัจจัยภายนอก เช่น หวังพึ่งตำรวจ องค์กรต่างๆ พึ่งอุปกรณ์ เทคโนโลยี เช่น เครื่องตรวจระเบิด กล้องโทรทัศน์วงจรปิด การฝึกอบรมและการฝึกซ้อม สำหรับแนวคิดที่ได้จากการศึกษาในกลุ่มนี้มี 11 แนวคิด ได้แก่

1. ควรมีชุดตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ในการเข้าไปพบปะพูดคุยกับพี่น้องประชาชนตามหมู่บ้านต่างๆ
2. การตรวจตราของเจ้าหน้าที่ตำรวจควรกระทำให้มีความชัดเจน การเรียกตรวจรถยนต์ รถมอเตอร์ไซด์ ควรตรวจให้ครบถ้วนทุกคัน
3. การตั้งป้อมจุดตรวจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ควรมีการตรวจทุกคัน
4. ควรมีการติดตั้งกล้องวงจรปิดตามสถานที่ต่างๆ เช่น ที่สี่แยก ตามถนนหนทาง และสำนักงาน เป็นต้น
5. ตามสถานที่ราชการ บริษัท ห้างร้านต่างๆ ควรมียามหรือ รปภ.รักษาการณ์หรือยามรักษาความปลอดภัย มีการตรวจค้น ตรวจบัตร ตรวจกระเป๋าที่พกพา ตรวจตรา บุคคลภายในภายนอกที่เข้าออก
6. มีการตรวจสอบและเฝ้าระวังบุคคลภายในและบุคคลภายนอก
7. การป้องกันภัยเกี่ยวกับการห้ามใช้พื้นที่ในสำนักงานเป็นพื้นที่เก็บของ เพราะมีความเสี่ยงสูงในการถูกลอบวางระเบิด
8. การตรวจตราความปลอดภัยรถยนต์ส่งแก๊สและรถยนต์ส่งน้ำมันเชื้อเพลิง เพราะหากเกิดภัยร้าย เหตุการณ์จะลุกลามไปอย่างรวดเร็วในพื้นที่วงกว้าง
9. การตรวจตราถังขยะในพื้นที่สาธารณะ เพราะอาจเป็นที่ซุกซ่อนระเบิดของผู้ก่อการร้าย
10. การตรวจกระเป๋าหรือเป้สะพายเพื่อป้องกันการบรรจุระเบิดที่ใช้ในการก่อวินาศกรรม

11. การฝึกอบรมและการฝึกซ้อม ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เห็นกระบวนการทำงานทั้งหมด และขั้นตอนการปฏิบัติต่างๆ ที่ต้องดำเนินการกันอย่างเป็นรูปธรรม จากการจำลองเหตุการณ์จริงจนเกิดความคุ้นเคย

อภิปรายผล

ผลการศึกษาจากงานวิจัยครั้งนี้ พบว่าการเกิดสถานการณ์ความไม่สงบในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีสาเหตุและผลกระทบใกล้เคียงกับเหตุการณ์ปัญหาความขัดแย้งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีแนวโน้มสืบเนื่องมาจากปัญหาทางด้านการเมืองการปกครอง ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา ยาเสพติด ความยากจน กลุ่มอิทธิพลในพื้นที่ซึ่งมาจากทั้งกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบหรือกลุ่มแบ่งแยกดินแดน การสร้างเงื่อนไขของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ความมีอคติของเจ้าหน้าที่รัฐ ความแตกแยกระหว่างพี่น้องประชาชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ปัญหาด้านการข่าว ข่าวกรองที่ได้มาไม่ชัดเจน รวมทั้งปัญหาประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ค่อยร่วมมือกันในทางที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับที่ เจริญจิต ฌ สงขลา (2547) อุทัย หิรัญโต (2549) สงคราม ชื่นบาน (2551) สถิต แสงศรี (2549) และ ขจัดภัย บุรุษพัฒน์ (2550) ได้ศึกษาไว้ โดยแนวทางการแก้ปัญหาทั้ง 17 แนวทางที่ได้จากการลงพื้นที่ เมื่อนำมาวิเคราะห์แล้วสามารถแยกแนวทางการป้องกันตนเอง ออกเป็น 2 กลุ่ม คือแนวคิดในการป้องกันตนเองโดยอาศัยพึ่งพาปัจจัยภายในจากตนเองและคนในชุมชน กับแนวคิดการป้องกันตนเองโดยอาศัยพึ่งพาปัจจัยภายนอก เช่น ตำรวจ ทหาร รัฐ หรืออุปกรณ์ เทคโนโลยีเช่น กล้องโทรทัศน์วงจรปิด เครื่องตรวจวัดระเบิด ซึ่งเป็นแนวคิดของคนส่วนใหญ่

สำหรับแนวคิดในการป้องกันตนเองโดยอาศัยพึ่งพาปัจจัยภายในจากตนเองและคนในชุมชน ในกลุ่มนี้จะสอดคล้องกับทฤษฎีแนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันตนเองที่ศึกษาพบคือ แนวคิดทฤษฎีปกตินิสัยของลอว์เรน โคเสน และมาร์คัส เฟลสัน (อ้างถึงในพรชัย ชันติและคณะ, 2549: 26) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของเอ็ดวิน ชัทธเธอร์แลนด์ (อ้างถึงในพรชัย ชันติและคณะ, 2549: 109-111) ทฤษฎีเครือข่ายทางสังคม(จิริพันธ์ ไตรทิพจรัส, 2542: 41-45) และทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์(ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2550: 18-20)

แนวคิดทฤษฎีปกตินิสัยของลอว์เรน โคเสน และมาร์คัส เฟลสัน (อ้างถึงในพรชัย ชันติและคณะ, 2549: 26) ซึ่งมีความเชื่อว่ากิจกรรมหรือการกระทำที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งหรือเป็นประจำ เช่น การออกไปเที่ยวกลางคืนเป็นประจำ การไปทำงานแล้วปล่อยให้บ้านเรือนไว้ไม่มีคนเฝ้า การสวมใส่เครื่องประดับราคาแพง จะทำให้ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรได้ง่าย เพราะเหตุร้ายหรืออาชญากรรม

จะเกิดขึ้นหากถึงพร้อมด้วยปัจจัย 3 ประการคือ ตัวอาชญากรมีเจตนาจะกระทำผิด เหมาะเหมาะสม เช่น เป็นเพศหญิง เป็นเด็ก หรือคนชราที่อ่อนแอ และการขาดความสามารถในการปกป้องตนเอง และทรัพย์สิน ดังนั้นการประพฤติกฎปฏิบัติตนในกิจวัตรประจำวันที่ไม่เหมาะสมของเราเองย่อมเป็นแนวทางที่ทำให้เราตกอยู่ในอันตราย และหากเราต้องการป้องกันให้เกิดความปลอดภัยจากสภาวะเสี่ยงภัยก็ควรประพฤติกฎปฏิบัติตนให้เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นการไม่ไปเที่ยวกลางคืน การไปในสถานที่ซึ่งมีคนพลุกพล่าน และการพยายามดูแลตนเองโดยไม่หวังพึ่งรัฐ เช่น ไม่ใส่เครื่องประดับราคาแพงเดินตามท้องถนน เป็นต้น

นอกจากนั้นแนวคิดทฤษฎีอื่นในกลุ่มนี้ คือทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของเอ็ดวิน ซัทเชอแลนด์ (อ้างถึงในพรชัย ชันดิและคณะ, 2549: 109-111) เป็นแนวคิดที่เชื่อว่าการกระทำของคนไม่ว่าในทางผิดหรือถูกเกิดจากการเรียนรู้ ดังนั้น การป้องกันตนเองของคนในกลุ่มนี้เป็นแนวคิดในการเลือกสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ให้กับเยาวชน เช่น การเลือกคบเพื่อน การห่างไกลจากยาเสพติด หลีกเลียงการคบหาบุคคลที่เป็นแนวร่วม การสร้างทัศนคติที่ดีต่อกฎหมายบ้านเมือง การทำความเข้าใจกับเพื่อนบ้านในวัฒนธรรมของแต่ละศาสนาที่แตกต่างกัน การดูแลตรวจตราคนแปลกหน้าที่เข้ามาในชุมชน

ทฤษฎีเครือข่ายทางสังคม(จิริพันธ์ ไตรทิพจรัส, 2542: 41-45)เป็นแนวคิดที่อาศัยความสัมพันธ์ระหว่างกันของคนในชุมชน การอาศัยความผูกพันของคนในสังคมในการระงับรักษาความปลอดภัยเพื่อลดสถานะเสี่ยงภัย ตรงกับแนวคิดการสร้างชุมชนเข้มแข็งที่ศึกษา

ทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์(ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2550: 18-20)เป็นแนวทางที่ใช้ประชาชนเป็นแกนนำ ในการจัดสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดเวรยามของชุมชนเอง การติดตั้งแสงไฟฟ้าให้ส่องสว่างในจุดเปลี่ยว การที่บ้านเรือนช่วยกันติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด มาตรการเพื่อนบ้านช่วยเตือนภัย ตำรวจชุมชนสัมพันธ์(โดยตำรวจคือคนจากในชุมชนและร่วมมือกับคนในชุมชน) แต่ในงานวิจัยนี้เป็นการเสนอให้หน่วยงานภายนอกเป็นผู้จัดการติดตั้งโทรทัศน์วงจรปิด และให้รัฐเป็นผู้จัดสรรตำรวจหน่วยที่รับผิดชอบดูแลชุมชน ดังนั้นผู้วิจัยจึงไม่ได้จัดเป็นแนวทางการป้องกันโดยอาศัยพึ่งพาปัจจัยภายใน

สำหรับแนวคิดการป้องกันตนเองโดยอาศัยพึ่งพาปัจจัยภายนอก เช่น ตำรวจ ทหาร รัฐ หรืออุปกรณ์ เทคโนโลยีเช่น กล้องโทรทัศน์วงจรปิด เครื่องตรวจวัดถูระเบิด ซึ่งเป็นแนวคิดของคนส่วนใหญ่ สอดคล้องกับทฤษฎีการป้องกัน(พรชัย ชันดิและคณะ, 2549: 22) ทฤษฎีการควบคุมทางสังคม (โชติ ชิดไชย, 2547; จิริพันธ์ ไตรทิพจรัส, 2542: 27-29) และทฤษฎีลัทธินิยมของเจอรามี เบ็นชัม (อ้างถึงในพรชัย ชันดิและคณะ, 2549: 47)

ทฤษฎีการป้องกัน (พรชัย ชันติ และคณะ, 2549: 22) เป็นความเชื่อเรื่องการป้องกันรักษาความปลอดภัยให้กับประชาชนโดยอาศัยภาครัฐจัดกำลังทหารตำรวจ ดูแลช่วยเหลือประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการตรวจตราของเจ้าหน้าที่ตำรวจ การให้ตำรวจตั้งป้อมตรวจตามจุดต่างๆ การจัดกำลังตรวจตราความปลอดภัยรถยนต์และรถขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิง ตรวจรถจักรยานยนต์ รถยนต์ การตรวจถังขยะ ตรวจกระเป๋าหรือเป้สะพายเพื่อป้องกันการบรรจุระเบิดที่ใช้ในการก่อวินาศกรรม ที่พบในงานวิจัยนี้ จะเห็นได้ว่าเป็นแนวคิดของกลุ่มคนส่วนใหญ่ที่สุดในบรรดาแนวคิดทั้งหมด

ทฤษฎีการควบคุมทางสังคม(โชติ ชิดไชย, 2547; จิรพันธ์ ไตรทิพจรัส, 2542: 27-29) เป็นแนวคิดที่เชื่อว่าการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลให้ประพฤติตามกฎเกณฑ์หรือบรรทัดฐานของสังคมจะทำให้สังคมปลอดภัย โดยอาศัยทั้งกฎหมาย ซึ่งเป็นการควบคุมทางสังคมอย่างเป็นทางการและการอาศัยการควบคุมโดยบรรทัดฐาน กฎเกณฑ์ การสร้างค่านิยมและความเชื่อต่างๆ การยกย่อง การชูชื่นนับถือ การห้ามปราม การตักเตือน หรือวัฒนธรรมองค์กรซึ่งเป็นการควบคุมทางสังคมที่ไม่เป็นทางการจะช่วยลดสถานะเสี่ยงจากภัยร้ายของสังคมได้ ซึ่งตรงกับแนวคิดที่ประชาชนใช้ในการป้องกันตนเองที่ศึกษาพบคือ การที่ผู้ปกครองจะต้องมีการชี้แจงอบรมตักเตือนลูกหลานให้เข้าใจถึงภัยอันตรายกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น ให้เป็นคนที่มีรู้จักความกลัวกับเหตุการณ์ภัยก่อการร้าย การใช้กฎกำหนด หรือห้ามใช้พื้นที่ในสำนักงานเป็นพื้นที่เก็บของ การกำหนดพื้นที่ป้องกันบุคคลภายในและบุคคลภายนอก

ส่วนทฤษฎีลัทธิประโยชน์นิยม ของเจอรามี เบ็นธัม (อ้างถึงในพรชัย ชันติและคณะ, 2549: 47) ที่เชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์ย่อมถูกควบคุมโดยหลักธรรมชาติ 2 ประการคือ ความพอใจ (pleasure) กับความทุกข์ทรมาน(pain) โดยเชื่อว่าก่อนที่บุคคลจะมีพฤติกรรมใดย่อมจะคิดคำนวณเปรียบเทียบระหว่างผลที่ได้รับ ซึ่งจากการศึกษาแม้จะไม่พบเด่นชัดจากผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยชิ้นนี้ แต่ในทางปฏิบัติเท่าที่ผู้วิจัยสังเกตเห็นการป้องกันตนเองของคนในสังคมแม้ในพื้นที่ซึ่งศึกษา มีปรากฏการใช้ความเชื่อในศาสนา โดยปลูกฝังความคิดให้กับคนในสังคมที่ว่าทำดีได้ขึ้นสวรรค์ ทำชั่วจะตกนรก หรือทำดีจะได้ไปอยู่กับองค์อัลเลาะห์หรือได้เข้าไปอยู่ในดินแดนอันอุดมสมบูรณ์ของพระเป็นเจ้า อีกทั้งยังเป็นแนวคิดที่พบมากในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้อีกด้วย

ทั้งนี้ ในมุมมองของผู้วิจัยเองเห็นว่าการใช้แนวทางการป้องกันตนเองหลากหลายวิธีน่าจะเป็นแนวทางการป้องกันตนเองที่ดีกว่าการใช้แนวทางใดแนวทางหนึ่งในการป้องกันตนเอง อย่างไรก็ตามในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอแนะยุทธศาสตร์เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันตนเองจากสถานะเสี่ยงภัยจากปัญหาความขัดแย้งใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในภาคปฏิบัติดังต่อไปนี้

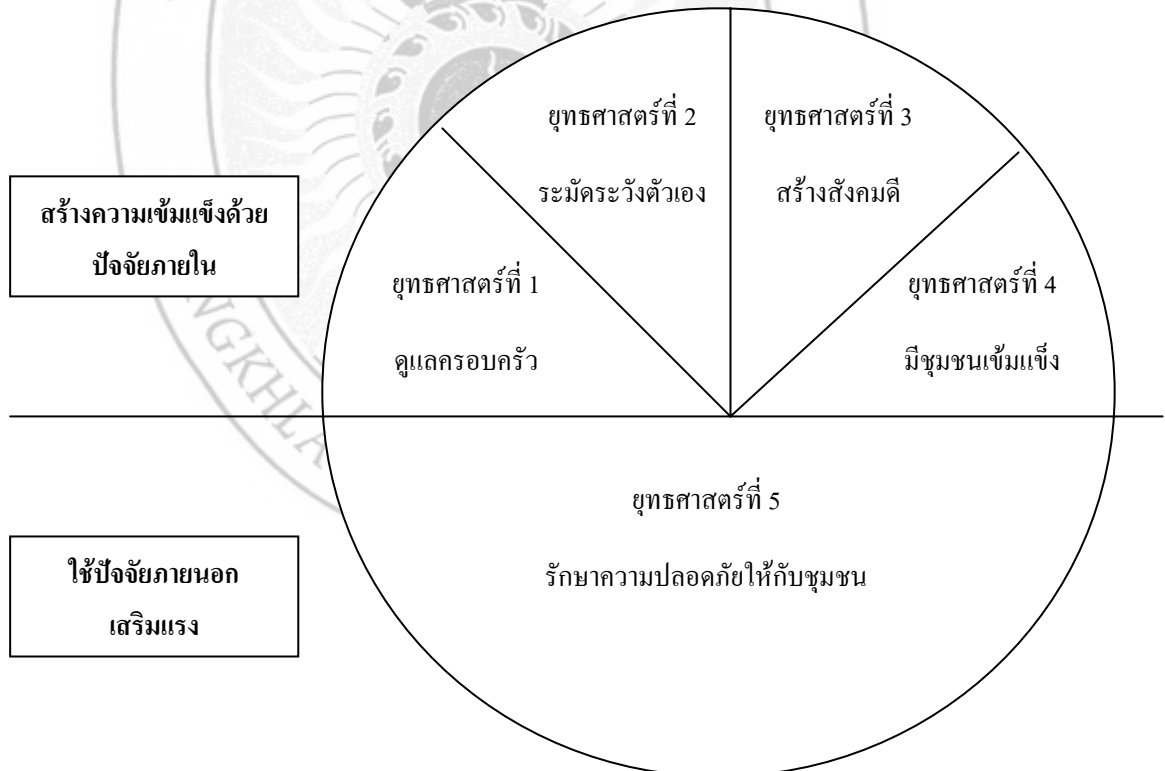
ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

เมื่อนำข้อมูลทั้งหมดมาประมวลรวมกันแล้ว ผู้วิจัยขอเสนอแนะ 5 ยุทธศาสตร์ ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เพื่อสร้างแนวทางการป้องกันตนเองของประชาชนทั้งระดับปัจเจกชน องค์กรหรือหน่วยงานและชุมชน ในการลดสถานะเสี่ยงจากปัญหาความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ดังนี้ คือ

1. ยุทธศาสตร์การสร้างครอบครัวอบอุ่น (ดูแลครอบครัว)
2. ยุทธศาสตร์การสร้างความตื่นตัว (ระมัดระวังตัวเอง)
3. ยุทธศาสตร์การปลูกฝังคุณธรรมให้กับเยาวชน (สร้างสังคมดี)
4. ยุทธศาสตร์การสร้างชุมชนเข้มแข็งโดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม(มีชุมชนเข้มแข็ง)
5. ยุทธศาสตร์การสร้างความปลอดภัยให้กับชุมชน (รักษาความปลอดภัยให้ชุมชน)

สรุปได้ดังแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 ยุทธศาสตร์การสร้างแนวทางการป้องกันตนเองของประชาชนเพื่อลดสถานะเสี่ยง

จากปัญหาความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

จากแผนภาพที่ 3 อธิบายโดยใช้ทฤษฎีการป้องกันตนเองได้ว่าแนวทางการป้องกันตนเองที่เสนอแนะนี้ต้องอาศัยทั้งปทัชจายภายในเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับตนเองในระดับปัจเจกชน ด้วยการดูแลครอบครัว และระมัดระวังตัวเอง รวมทั้งระดับองค์กรหรือหน่วยงาน รวมทั้งประชาชนทุกคนต้องร่วมกันสร้างสังคมดี มีการปลูกฝังคุณธรรมให้กับเยาวชน ร่วมกันสร้างให้เกิดมีสภาพชุมชนเข้มแข็ง โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม โดยใช้ปัจจัยเสริมแรงจากระดับอำนาจรัฐ หน่วยงานหรือองค์กรที่มีงบประมาณ ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกในการดูแลรักษาความปลอดภัยให้กับชุมชน โดยมีรายละเอียดของแต่ละยุทธศาสตร์ ดังต่อไปนี้

1. ยุทธศาสตร์การสร้างครอบครัวอบอุ่น (ดูแลครอบครัว)

โดยผู้ปกครองต้องเฝ้าระวังดูแลบุตรหลาน โดย การชี้แจงอบรมตักเตือน สื่อสารให้ลูกหลานได้เข้าใจถึงภัยอันตรายของเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น ทุกคนในครอบครัวต้องช่วยดูแลซึ่งกันและกัน มีการสื่อสารข้อมูลข่าวสาร และเป็นหูเป็นตาให้กันและกัน ช่วยกันดูแลป้องกันคนในครอบครัวให้ห่างไกลจากยาเสพติด และการคบเพื่อนที่ไม่ดี เป็นต้น ในระดับองค์กรและชุมชนให้สร้างสายสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างบุคคลในองค์กรและชุมชนให้เหมือนคนในครอบครัวเดียวกัน รู้จักเคารพซึ่งกันและกัน ให้กำลังใจกันและกัน มีการให้รางวัลหรือยกย่องชื่นชมกับคนที่ประพฤติปฏิบัติชอบ มีการลงโทษคนที่ทำผิดและให้โอกาสปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เป็นครอบครัวขนาดใหญ่ที่อบอุ่นต่อไป

2. ยุทธศาสตร์การสร้างความตื่นตัว (ระมัดระวังตัวเอง)

โดยในระดับปัจเจกชนนั้น ทุกคนต้องรู้จักระมัดระวังป้องกันตนเอง คือ ดูแลป้องกันตัวเองไม่หวังพึ่งรัฐ เช่น การหลีกเลี่ยงสถานที่ที่มีคนพลุกพล่าน สถานที่ที่มีคนแออัด สถานที่ที่มีคนสัญจรเดินไปเดินมา เช่น ตลาดนัด ตลาดเปิดท้ายขายของ งานนมกรรมต่างๆ หลีกเลี่ยงการเที่ยวกลางคืนหลังยี่สิบนาฬิกา หากจำเป็นต้องไปในสถานที่ดังกล่าวให้ใช้เวลาในสถานที่ดังกล่าวให้น้อยที่สุด และในระดับองค์กรนั้น สถานที่ ราชการ บริษัท ห้างร้านต่างๆ ควรนิยามหรือ ปรก.รักษาการณ์หรือยามรักษาความปลอดภัย คอยตรวจตรา บุคคลภายใน ภายนอกที่เข้าออก มีการตรวจค้น ตรวจบัตร ตรวจกระเป๋าที่พกพา การตรวจกระเป๋าหรือเป้สะพายเพื่อป้องกันการบรรจุระเบิดที่ใช้ในการก่อวินาศกรรม มีการกำหนดแนวทางการป้องกันภัยเกี่ยวกับการห้ามใช้พื้นที่ในสำนักงานเป็นพื้นที่เก็บของ แนวทางการป้องกันบุคคลภายในและบุคคลภายนอกโดยการกำหนดพื้นที่ ทั้งนี้ในระดับชุมชน ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา หรือเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัยควรมีการแจ้งเตือนจุดเสี่ยงภัยรวมทั้งข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นให้ประชาชนทราบเป็นระยะๆ อย่างสม่ำเสมอ ไม่ปกปิดข่าวสารเพียงเพื่อรักษาภาพพจน์ เป็นต้น

3. ยุทธศาสตร์การปลูกฝังคุณธรรมให้กับเยาวชน (สร้างสังคมดี)

ในระดับปัจเจกชนคือ ผู้ใหญ่ต้องประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเยาวชน ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับเยาวชนให้ห่างไกลจากปัญหายาเสพติด การคบเพื่อนที่ไม่ดี ในระดับองค์กรและชุมชน ควรจัดให้มีเวทีที่ให้เยาวชนได้แสดงออกในเชิงสร้างสรรค์ มีการยกย่องส่งเสริมเยาวชนต้นแบบที่มีคุณธรรมจริยธรรม บ้าน วัด มัสยิด โรงเรียนต้องร่วมมือกันให้ความรู้เกี่ยวกับพิษภัยของปัญหาเสพติด โทษของการขาดคุณธรรม ประโยชน์ของการมีคุณธรรม ไม่ว่าจะเป็นคุณธรรมด้านความเคารพ เชื่อฟัง พ่อแม่ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ด้านวินัยในตนเอง ความซื่อสัตย์สุจริต หรือความอดทนเพื่อป้องกันไม่ให้เยาวชนหลงผิดไปเชื่อคนชั่วที่ไม่หวังดีต่อบ้านเมือง

4. ยุทธศาสตร์การสร้างชุมชนเข้มแข็งโดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม (มีชุมชนเข้มแข็ง)

โดยในระดับปัจเจกชน ต้องขอความร่วมมือไปยังประชาชนทุกคนในชุมชน ทุกภาคฝ่ายได้ร่วมแรงร่วมใจ รักสมัครสมานสามัคคีมีความเข้าใจต่อกัน อยู่ในชุมชนด้วยความกลมเกลียว ไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก ทุกคนทุกฝ่ายจะต้องช่วยกันเป็นหูเป็นตาในการรับรู้ หาข้อมูลข่าวสาร หรือสิ่งที่ไม่ชอบมาพากล ซึ่งจะนำมาซึ่งการก่อเหตุร้าย ให้ข้อมูลข่าวสารแก่เจ้าหน้าที่บ้านเมือง ช่วยกันตรวจตราดูแลพื้นที่ในชุมชนของตนเอง ส่วนในระดับองค์กรและชุมชน ควรมีการสร้างงานพัฒนาและกิจกรรมต่างๆ ในองค์กรและในชุมชน โดยพยายามให้ทุกฝ่ายได้ร่วมกันทำกิจกรรมของทั้งภาครัฐและภาคประชาชนร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ มีการสื่อสารข้อมูลข่าวสารภายในองค์กรและชุมชนอย่างสม่ำเสมอ และหากพบคนแปลกหน้าควรช่วยกันดูแลและแจ้งให้ผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทราบในทันที หรือหากมีความไม่ชอบมาพากลใดให้ช่วยกันสังเกต ตรวจตรา แจ้งข้อมูลข่าวสารและประชุมปรึกษาหารือเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาของชุมชนร่วมกัน

5. ยุทธศาสตร์การสร้างความปลอดภัยให้กับชุมชน (รักษาความปลอดภัยให้กับชุมชน)

โดยรัฐควรดูแลความปลอดภัยให้กับชุมชน เช่น ควรจัดสรรงบประมาณในการติดกล้องวงจรปิดตามสถานที่ต่างๆ เช่น ตามสี่แยก ตามถนนหนทาง ตามสำนักงานและรวมทั้งการตรวจตราถึงขณะในพื้นที่สาธารณะภายในองค์กรหรือหน่วยงานหรือให้เปลี่ยนรูปแบบการจัดการปัญหาขณะแนวใหม่ เช่น เก็บถังขยะซึ่งเป็นจุดเสี่ยงภัยให้หมด โดยแจ้งข้อมูลเตือนภัยให้ชาวบ้านทราบขอความร่วมมือให้ชาวบ้านเปลี่ยนวิธีการทิ้งขยะ เช่น ให้อักรักแยกขยะ องค์กรหรือหน่วยงานกำหนดเวลาและจุดเก็บขยะหรือรับซื้อแลกเปลี่ยนขยะ เพื่อป้องกันปัญหาการลอบวางระเบิดในถังขยะ

จัดให้มีการอบรมและฝึกซ้อมหากจำเป็นเพื่อให้เข้าใจสถานการณ์จำลอง การตรวจตราความปลอดภัยรถยนต์ขนส่งแก๊สและรถยนต์ขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิง การป้องกันบุคคลภายในและบุคคลภายนอกชุมชน โดยกำหนดให้มีจุดตรวจหรือเวรยามดูแล ซึ่งควรมีการตรวจทุกคืน และภาครัฐควรกำหนดให้มีการตรวจตราของเจ้าหน้าที่ตำรวจลาดตระเวนตามพื้นที่ และควรมีชุดตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ในการเข้าไปพบปะพูดคุยกับพี่น้องประชาชนตามจุดหมู่บ้านต่างๆ ทำงานหาข่าวสารไปในตัว และผู้นำชุมชนควรดูแลทุกข์สุขของประชาชนอย่างใกล้ชิดมากขึ้น ที่สำคัญคือกฎหมายต้องเข้มแข็งและควรลดช่องโหว่ของกฎหมายเพื่อให้การทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีความสะดวกและคล่องตัวมากขึ้นกว่าปัจจุบัน เช่น การลดขั้นตอนการทำงานในการขออนุญาตเพื่อขอตรวจค้นอาวุธเถื่อนในครอบครองของเอกชน เป็นต้น เพราะสถานการณ์ปัจจุบันกว่าจะขออนุญาตมาได้ผู้ครอบครองอาวุธเถื่อนต่างรู้ตัวและหลบหนีเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เนื่องจากขั้นตอนการทำงานที่ยู่ยากซับซ้อนมากจนเกินความจำเป็น

อย่างไรก็ตาม ปัญหาทุกปัญหาย่อมต้องการเวลาในการแก้ไข ข้อเสนอแนะทั้งหมดจะเป็นไปไม่ได้เลยถ้าทุกคนไม่ร่วมมือ และไม่เริ่มต้น ตำรวจไม่สามารถดูแลความปลอดภัยให้กับทุกคนได้หมด หากทุกคนไม่รู้จักปกป้องตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม เพราะฉะนั้นทุกคนจะต้องรักสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกันในการหาแนวทางการป้องกันตนเองและแก้ปัญหาเพื่อให้ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นยุติลง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาหาแนวทางการป้องกันตนเองของประชาชนในการลดสถานะเสี่ยงจากปัญหาความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้มีแนวทางและรูปแบบการป้องกันที่ดีและปลอดภัยมากกว่านี้ด้วยความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและเอกชน
2. ควรขยายพื้นที่เพื่อทำการวิจัยในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้วย เนื่องจากพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา เนื่องจากเป็นหัวเมืองทางภาคใต้ที่มีความเจริญที่สุด และมีนักท่องเที่ยวต่างชาติหลั่งไหลเข้ามามากมายในแต่ละวัน ซึ่งประชาชนเหล่านี้อาจจะยังคงขาดประสบการณ์การเรียนรู้ถึงแนวทางการป้องกันภัยจากสถานการณ์ความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่พยายามก่อเหตุสร้างสถานการณ์อยู่บ่อยครั้งให้ได้รับรู้ถึงแนวทางการป้องกันภัยให้กับตนเอง เพื่อที่จะได้ปลอดภัยจากสถานการณ์ผลกระทบดังกล่าวที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่